

Kedjesågverk 1

Bandsågverk 1

Cirkelsågverk 2

Ramsågverk 3

Det finns flera olika typer av sågverk för småskalig produktion, och varje typ har sina styrkor och svagheter. Här är ett försök att jämföra dem och redovisa olika fördelar och nackdelar.

Kedjesågverk

Kedjesågverk är typiskt de billigast sågverken och med enklast konstruktion. De baserar delvis på teknik hämtad från motorsågar. För många sågverksägare är ett kedjesågverk det man börjar med. Normalt är det enkelt att transportera och det behöver inte stå uppställt hela tiden. Man kan sätta upp det när/där man vill såga. Kedjor och svärd är relativt billiga i inköp och enkla att underhålla på ett kedjesågverk i relation till band- eller klingsågar.

Driften kan vara såväl med bensin som med el. Eldrift är bekvämt, men man blir låst till att såga där det finns el.

Kapaciteten är relativt låg. Det tar tid att såga upp ett lass med timmer. Men det går snabbt att komma igång, så skall man bara såga någon enstaka stock går det ändå snabbt.

Sågsnittet blir relativt grovt, 5-6 mm typiskt. Det innebär att man inte gärna sågar värdefullt virke i kläna dimensioner. Om man sågar plank och reglar gör det inte så mycket. Inte heller om man använder kedjesågverket för att blocka upp grova stockar innan man sågar upp dem i en annan form av sågverk med högre kapacitet eller som utnyttjar virket bättre.

Ett kedjesågverk hanteras bra av en person.

Det är möjligt att göra kedjesågverk som kan hantera mycket grovt timmer. Det innebär att ett kedjesågverk kan fungera mycket bra som en block-såg innan ett klingsåg eller en bandsåg. När man sågar block spelar ju tjockleken på sågsnittet ingen roll alls.

Kedjesågverk är normalt ganska robusta och kan hantera mindre föroreningar som grus och annat bra.

Exempel på kända fabriker är: Logosol, Bamsesågen, Jonsered, Lennartsfors

Läs mer om kedjesågverk här: [Småskaliga kedjesågverk](#)

Bandsågverk

Bandsågverk är typiskt dyrare och mer komplexa med fler rörliga delar än ett kedjesågverk.

Småskaliga bandsågverk har ofta en rälskonstruktion med bandsågen åkande på rälsen. Det är mer arbete att sätta upp och ta ner än ett kedjesågverk, så ofta står sågverket fast uppställt, vilket kräver en del utrymme. Men det finns en del som använder småskaliga bandsågverk för mobil legosågning.

Driften är normalt med el. Mindre bandsågverk kan köras med normala säkringar, men det krävs oftast tre-fas. Större bandsågverk kan behöva större säkringar än vad som normalt används för bostäder.

För mobilt bruk, eller för användning där det inte finns el, finns det även bandsågverk som är bensindrivna.

Kapaciteten är normalt högre än för ett kedjesågverk, men inte alls i närheten av vad ett större cirkelsågverk kan prestera. Det är fullt rimligt att såga upp större volymer, men knappast lönsamt att såga och sälja volymprodukter med tanke på arbetskostnaden. Specialdimensioner eller udda träslag kan gå bättre.

Sågsnittet blir fint. 1,5-3 mm typiskt. Det innebär att värdefullt timmer kan utnyttjas maximalt, utan särskilt mycket spill. Det går lika bra att såga grova dimensioner som klenare, utan att det blir för mycket spill.

Bandsågverk hanteras normalt bra av en enda person, men kapaciteten kan öka drastiskt om det är fler personer som samarbetar. Det kan då vara en person som sågar med en eller flera personer förbereder nästa stock och tar hand om ytor och det sågade.

Det är ganska enkelt att bygga ett bandsågverk så att det kan hantera grovt virke. Men det är sällan särskilt effektivt, även om det går. Utan mekaniska anordningar för att vända stocken kan det bli väldigt tungt och det kan finnas risk för att sågverket blir skadat om man hanterar mycket grovt virke. Bandsågbladet kan också vara utsatt om man sågar grovt virke. Risken för att bandet går av då stocken rubbas är överhängande.

Bandsågens omtaliga punkt är just bandsågbladet. Vid ovarsam sågning kan det gå av. Kostnaden för att köpa nya kan snabbt bli mycket besvärande. Samma sak om det råkar vara spik, sten eller annat i träet. För att slippa slipa sågbladet onödigt ofta bör man också anstränga sig för att hålla borta grus och andra föroreningar från stocken.

Exempel på kända fabrikat är: Lennartsfors (tidigare Jonsered, se bild) eller Logosol.

Läs mer om bandsågverk här: [Småskaliga bandsågverk](#)

Cirkelsågverk

Byasågar eller bonna-sågar är exempel på sågverk som kan vara intressanta för småskalig sågning. Det finns många äldre sådana ute i byarna, och de kan vara mer eller mindre komplexa. Det finns många special-lösningar.

Driften är normalt via en diesel-motor på något sätt. Typiskt är det ett sågverk som drivs via remmar av en traktor eller en större elmotor. Det finns även exempel där en halv lastbil står för drivningen. Det kan också förekomma eldrift via en större elmotor.

Kapaciteten är avsevärt mycket högre än för såväl kedjesågverk som för bandsågverk. Per timme kan det bli stora volymer sågade. Det innebär att man normalt inte sågar bara för husbehov utan även för avsalu eller så sågar man andras virke mot betalning per timme.

Sågsnittet blir relativt grovt, 5-6 mm typiskt. I ett kedjesågverk sågar man normalt större volymer byggnadsvirke. Reglar och brädor. Den höga produktiviteten gör att det spillet uppvägs i någon mån.

För att kunna såga effektivt måste man vara flera personer som arbetar samtidigt. Minst en som sågar och en som tar hand om det sågade. Dessutom kan det vara bra med ytterligare någon som hjälper till med att förbereda nästa stock och även med att ta hand om det sågade. Detta innebär att det kräver en del planering och samordning när man skall såga. Och den totala arbetstiden per färdig sågad bräda/regel blir kanske inte alltid så mycket mindre än vad det blir med en annan typ av sågverk.

Kapitalkostnaden för ett nytt cirkelsågverk kan innebära att man inte bara kan nöja sig med att såga för husbehov. Men ett begagnat cirkelsågverk kan vara mer ekonomiskt försvarbart att äga för husbehovs-sågning.

Läs mer om cirkelsågverk här: [Småskaliga cirkelsågverk](#)

Ramsågverk

Ramsågen som består av en metallram vari flera sågblad placeras parallellt och sedan får röra sig upp och ned medan stocken matas mot ramen var förr den vanligaste sågtypen. Idag är model temligen ovanlig även om det finns en svensk tillverkare av en småskalig ramsåg

[Försäljare av modern småskalig ramsåg](#)

[Ramsåg på wikipedia](#)

Författare:

- [Anders Larsen](#) (16 edits)
- [Björn Edlund](#) (3 edits)
- [Jens Gran](#) (2 edits)

Undersidor: